

Mødet den 11. Januar 1923.

Fraværende: J. Chr. Møller og M. Simonsen.

1. (J. Nr. 52—1922). **Andragende fra Hjælpekassen om et Tilskud paa 50000 Kr.**

Andragendet var bevilget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 239—1922). **Meddelelse fra Indenrigsministeriet om Bevilling af Byggetilskud til Byggeforeningen Aarhus.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 10²⁵—1922). **Meddelelse fra Indenrigsministeriet om, at Sagfører Holmark er valgt til Overligningskommissær og Fabrikant Carl Sørensen til Suppleant.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 421—1922). **Meddelelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder om nogle Ændringer i Havne- og Brotaksten.**

Formanden oplyste, at det var i Overensstemmelse med, hvad der tidligere var vedtaget i Byraadet.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 649—1922). **Elektricitetskommissionens Rapport over Undersøgelse vedrørende Sporvejslinien.**

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 639—1922). **Bekendtgørelse om Besigtigelsesforretning ved Aarhus—Hammel—Thorsø Jernbane** i Henhold til Loven om Foranstaltninger mod Brandfare ved Jernbanedrift.

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 511—1922). **Meddelelse fra Skoledirektionen om, at Lærer Thøger Rasmussen, Viby er kaldet til Lærer ved Aarhus kommunale Skolevæsen fra 1. Januar 1923.**

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 10²⁶—1922). **Valg af et Medlem til Takationskommissionen i Henhold til Naturfredningsloven.**

Kjeld Sørensen valgtes.

9. (J. Nr. 623—1922). **Forespørgsel fra Købstadforeningen, om Byraadet har Interesse af et Møde angaaende Aldersrenten.**

Fra Alderdomsudvalget forelaa Forslag om, at Byraadet ganske henstiller til Købstadforeningen, hvorvidt den finder det nødvendigt at afholde et saadant Møde.

Tiltraadtes.

10. (J. Nr. 52—1922). **Bekendtgørelse fra Indenrigsministeriet om Udbetaling af ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse.**

Følgende Indstilling forelaa:

»I det den 28. December afholdte Fællesmøde mellem det af Byraadet nedsatte Udvalg, Fattigudvalget og Hjælpekassens Forretningsudvalg vedtog man m. H. t. fortsat Udbetaling efter Lov 101 af 29/4. 1913 til arbejdsløse Medlemmer af Arbejdsløshedskasser, der er lukkede for ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse i H. t. Lov 529 af 22/12. 1921, at indstille til Byraadet, at den Ordning, som hidtil er anvendt for Udbetaling af Understøttelse fortsættes paa

samme Maade som hidtil, dog at der gives Hjælpekassen Bemyndigelse til i særlige Tilfælde at give en ekstra Hjælp til den faste Understøttelse.«

H. P. Christensen forelagde Indstillingen. Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 526—1922). **Cikulære angaaende Revision af Vedtægten for bunden Næring.**

Fra Magistraten og Handelsforeningerne forelaa Erklæringer om, at man ikke for Tiden ønskede Ændringer i Vedtægten.

Tiltraadtes.

12. (J. Nr. 626—1922). **Indstilling om, at der søges Statstilskud til Udryddelse af Rotter.**

H. P. Christensen oplyste, at Staten havde stillet 40000 Kr. til Raadighed til dette Formaal, og Udvalget indstillede, at Aarhus Kommune ligesom i Fjor andrager om at faa Del i dette Beløb.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 607—1922). **Andragende fra Grundejere ved Paludan Müllers Vej om Foretagelse af forskellige Forbedringer i Kvarteret.**

Formanden meddelte, at Brolægningsudvalget havde lovet at tage Hensyn til Andragendet, og Forskønnelsesudvalget foreslog at plante en Række Træer langs Gaden, hvilket Byraadet vel kunde tiltræde. Ellers vilde Taleren foreslaa at henvise Sagen til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

Vedtoges.

14. (J. Nr. 518—1922). **Andragende fra Dansk Olie- og Benzin-Import om Henstand med Udførelsen af et Depotanlæg ved Viborg Landevej.**

Brolægningsudvalget indstiller, at Firmaet indtil videre fritages for at udføre Tankanlægget ved Viborg Landevej paa Betingelse af:

- »1) at Firmaet ligefuldt erlægger den fastsatte Afgift fra 1. Jan. d. A. at regne for dette Anlæg.
- 2) Skulde et andet Selskab ønske at udføre et Tankanlæg paa det nævnte Sted, inden Firmaet udnytter sin Tilladelse, kan Byraadet tilbagekalde den Firmaet givne Tilladelse til Benzintank paa Hjørnet af Viborg Landevej og Eugen Warmings Vej.«

Vald. Pedersen forelagde Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 570—1922). **Andragende fra en Del Damer om, at Nødtørftsanstalten ved Sporvejsremisen maa holdes aaben i Vintermaanederne.**

Brolægningsudvalget indstiller, at der ikke i Vinter foretages nogen Forandring, men vil til næste Aar tage Sagen op til fornyet Behandling.

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 645—1922). **Andragende fra Telefonselskabet om at maatte opstille 3 Telefonmaster paa Paludan Müllers Vej.**

Brolægningsudvalget anbefaler Andragendet paa følgende Betingelser:

- 1) Tilladelsen gives kun midlertidigt, saa at den til enhver Tid kan tages tilbage.
- 2) Skulde Byraadet ønske Stængerne flyttet, skal Selskabet finde sig deri.
- 3) Telefonselskabet forpligter sig til senere paa Byraadets Forlangende at erstatte Luftledningen med et underjordisk Kabel, idet de sædvanlige Betingelser ifølge Overenskomst af 1904 skal være gældende.
- 4) Arbejdets Udførelse anmeldes paa Stadsingeniørens Kontor.

Vald. Pedersen anbefalede Indstillingen og gjorde samtidig opmærksom paa, at Udvalget stod overfor en større Forhandling med Telefon-

selskabet, som nu havde faaet en ny Koncession af Staten. I 1904 oprettedes en særlig Kontrakt mellem Kommunen og Selskabet angaaende Nedlægning af Kabler i Byens Gader, og der var Ting som tydede paa, at Selskabet i H. t. deres ny Koncession vilde forsøge at slippe for at betale Kommunen det fastsatte Beløb; men noget bestemt kunde ikke siges herom endnu.

Indstillingen vedtoges.

17. (J. Nr. 625—1922). **Andragende om Holdepladser for en Ruteautomobil mellem Ingerslevs Plads og Trøjborgvej.**

Brolægningsudvalget anbefaler Andragendet paa følgende Betingelser:

- 1) Tilladelsen gives kun midlertidigt, og skal til enhver Tid kunne tages tilbage med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel, idet dog bemærkes, at Ruten skal føres gennem Finsensgade og Aldersrovej til de sidste Ejendomme ved Trøjborgvej, i k k e gennem Kirkegaardsvej.
- 2) Der svares en aarlig Afgift til Kommunen saaledes: 1000 Kr. pr. Vogn af de to første og 500 Kr. for hver yderligere Vogn, som indgaar i Driften.
- 3) Vognene skal have Luftringe og iøvrigt godkendes af Brolægningsudvalget og Politiet.
- 4) Takster og Køreplan skal godkendes af Byraadet.
- 5) Iøvrigt skal de af Udvalget og Politiet givne Anvisninger og Paalæg uvægerlig og uopholdelig efterkommes.
- 6) Ejeren har intet Krav paa Erstatning, hvis Kommunens Gader og Veje maa afspærres paa Grund af offentlige Arbejder eller andre Grunde eller paa Grund af Ulykkestilfælde,

foraarsagede ved Mangler ved Kommunens Gader, Veje m. m.

- 7) Ønskes der anbragt Skilte ved Stoppestederne, maa dette først ske efter nærmere Forhandling med Brolægningssudvalget.«

Indstillingen vedtoges.

18. (J. Nr. 624- -1922). **Forslag fra de samvirkende Lejerforeninger til en almindelig Huslejelov.**

F o r m a n d e n henstillede at udsætte Sagen. For det første skulde Byraadet næppe give sig af med at lave Love, og dernæst var der fra Ministeriet rettet Forespørgsel angaaende Byraadets Stilling til en eventuel Forlængelse af Huslejeloven, og hvorledes den i det hele havde virket. Denne Forespørgsel var udsendt til Huslejenævne, og deres Svar vilde antagelig foreligge ved næste Møde, hvorefter Byraadet kom til at tage Stilling dertil. Det var derfor naturligt at udsætte det foreliggende Forslag, indtil den nævnte Forespørgsel kom frem i Byraadet.

M a r i u s G e e r t s e n spurgte, om det ikke kunde laves saaledes, at hvert Medlem i Forvejen fik tilsendt et Eksempplar af saadanne trykte Meddelelser, der tilsendtes Byraadet.

F o r m a n d e n svarede, at saa maatte der ansættes flere Assistenters paa Byraadets Kontor, for de nuværende kunde ikke overkomme det.

K. M o u s t e n gjorde opmærksom paa, at Medlemmerne netop havde faaet et trykt Eksempplar af Forslaget tilstillet.

M a r i u s G e e r t s e n havde i hvert Fald ikke modtaget noget, men muligvis beroede det paa en Fejltagelse.

Sagen udsattes.

19. (J. Nr. 627—1922). Indstilling fra Lønudvalget om, at **Bestemmelsen angaaende Udbetaling af**

3 Maaneders Løn, naar en Bestillingsmand afgaar ved Døden, ogsaa skal gælde pensionsberettigede timelønnede Arbejdere.

H. P. Christensen forelagde Indstillingen. Staten havde i flere Aar haft den Bestemmelse, at ved en Funktionærs Dødsfald fik Enken udbetalt 3 Maaneders Løn, og samme Bestemmelse var senere indført for de maanedslønnede kommunale Funktionærers Vedkommende. Efter den ny Pensionslov var de faste timelønnede Arbejdere kommen under Pensionsreglementet, og det var da naturligt, at de fik samme Ret som de maanedslønnede, tilmed da det ikke drejede sig om ret mange. Taleren vilde altsaa anbefale, at de, der betaler til Pensionskassen, eller er under § 23, faar denne Ret.

P. Petersen anmodede om at faa Sagen sendt tilbage til Udvalget til fornyet Behandling, idet Talerens Parti havde regnet med, at det kun drejede sig om en enkelt Mand; men nu viste det sig, at der tilsigtedes en Ændring i Regulativet, og derfor ønskede Taleren Sagen underkastet en ny Drøftelse i Udvalget.

H. P. Christensen oplyste, at Sagen kom frem i Udvalget paa Foranledning af en Skrivelse fra Kirkegaardsbestyrelsen angaaende en afdød Arbejder paa Kirkegaardene. Sagen var derefter tilsendt Kommunebogholderen til Erklæring, hvorefter Lønudvalget enedes om at vedtage den foreliggende Bestemmelse. Men selvfølgelig var der ikke noget i Vejen for, at Sagen kunde udsættes, naar det ønskedes, selv om det naturligvis var rart for vedkommende Enke snarest at faa en Afgørelse af Spørgsmaalet.

Sagen udsættes.

20. (J. Nr. 607—1922). Indstilling fra Alderdomsudvalget angaaende **Udvidelse af De gamles Hjem.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Hoslagt tillader Udvalget sig at fremsende 2 Planer over en Udvidelse af Kommunens Alderdomshjem »De gamles Hjem«, nemlig:

1. en Plan (6 Stk. Tegninger), hvorefter Hjemmets Udvidelse straks fuldføres saaledes, at Hjemmet faar ca. 80 nye Pladser paa Plejeafdelingen og ca. 30 nye Pladser paa Sygeafdelingen, hvorhos der indrettes Forsamlingssal, Laboratorium, Operationsstue og Badeanlæg (som delvis nye Foranstaltninger) samt Toiletrum, hvilken Plan kan gennemføres for Kr. 506000,00 jfr. hoslagte Overslag af 4. Novbr. d. A. fra Stadsarkitekten og ligeledes hoslagte Overslag af 19. Oktober d. A. fra Stadsingeniøren, og
2. en Plan (med 1 Bilag), hvorefter der tilbygges den nuværende Bygning en Vinkelfløj saaledes, at Hjemmet faar ca. 30 nye Pladser paa Plejeafdelingen og ca. 15 nye Pladser paa Sygeafdelingen, og saaledes at Fuldførelsen kan ske senere, hvilken Plan kan gennemføres for Kr. 197650,00 jfr. hoslagte Overslag af 4. December d. A. fra Stadsarkitekten (Forslag II).

Det bemærkes, at det nuværende Hjem har Plads til 90 Personer paa Plejeafdelingen og 50 paa Sygeafdelingen.

Udvalgets Flertal, Kjeld Sørensen og Andr. Bitsch, indstiller:

at Plan 1 (benævnet Hovedforslag) gennemføres under eet, og at Udgiften afholdes saaledes: at de paa indeværende Aars Budget under Udgiftskonto XX 11 (Nr. 1311) opførte 100000 Kr. overføres til Regnskabsaaret 1923—24,

at der i dette Regnskabsaar stilles yderligere 200000 Kr. til Raadighed til Gennemførelsen af Udvidelsen,

at Restbeløbet, 206000 Kr., stilles til Raadighed i Regnskabsaaet 1924—25.

Udvalgets Mindretal, Frk. M. Thomsen, indstiller:

at Plan 2 først gennemføres, saa at Fuldførelsen udsættes indtil videre, og at Udgiften afholdes saaledes,

at de paa indeværende Aars Budget opførte 100000 Kr. overføres til Regnskabsaaet 1923—24, og

at Restbeløbet, 97650 Kr., ligeledes stilles til Raadighed i 1923—24.

Hele Udvalget er enigt i, at Paabegyndelsen af Udvidelsen udskydes til 1. April 1923.

Der er ikke opført noget Beløb til Forøgelse af Inventar i Anledning af Udvidelsen.

Endvidere vedlægger man en Plan (med Bilag), hvorefter det nuværende Hjems Sidefløje udbygges, men da denne Plan medfører forskellige Vanskeligheder, blandt andet med Hensyn til Opvarmning, er hele Udvalget enigt i ikke at søge den gennemført.

Endelig vedlægger man til Sammenligning 5 Stkr. Skrivelser, der oplyser Pladsforholdene paa Alderdomshjemmene i følgende Byer: Vejle, Kolding, Aalborg, Odense og Horsens.

Udvalget finder Anledning til at bemærke, at Regnskabet vedrørende Alderdomsunderstøttelse for 1921—22 udviste en Besparelse af 318000 Kr., og at Regnskabet for indeværende Aar formentlig vil komme til at udvise en Besparelse af ca. 200000 Kr.«

Kjeld Sørensen forelagde Forslaget. Det var ca. 20 Aar siden, De gamles Hjem blev bygget, og i den sidste halve Snes Aar havde der været Tale om Udvidelser, men det var stadig blevet udskudt, fordi det kneb med Penge. For 1 Aar siden var Sagen igen til Behandling i Byraadet; der blev da opført 100000 Kr. paa Budgettet til en Udvidelse, og det var Tanken at fortsætte hermed i 3 Aar, hvorefter Udvidelsen skulde ske. Hele Udvalget var enigt om, at en Udvidelse af Hjemmet var i høj Grad paakrævet, idet der ikke paa langt nær var Plads til alle de gamle, som burde indlægges der, og Udvalget kunde ikke i Længden tage Ansvar et ved at afvise Folk, der ikke kunde klare sig selv. Et andet Forhold gjorde ogsaa Udvidelsen særlig paakrævet, nemlig den ny Aldersrentelov. Hidtil havde det været saaledes, at man nogenlunde kunde hjælpe de daarligst stillede, men den ny Lov vilde til Dels nedsætte Understøttelsen til enlig stillede Personer, hvorfor det i mange Tilfælde blev nødvendigt at tage saadanne Personer ind paa Hjemmet. Udvalget havde undersøgt Forholdene i forskellige andre Byer, og det viste sig, at medens Aarhus havde 90 Pladser paa Plejeafdelingen, havde Horsens og Vejle 70 Pladser, Kolding 90, Odense 122 og Aalborg 157 Pladser. Disse Tal viste, at Aarhus Kommune var forholdsvis langt bag efter m. H. t. Plads paa sit Alderdomshjem. Angaaende Sygeafdelingen var Aarhus forholdsvis bedre stillet, og det kom vistnok af, at man i andre Byer indlagde dem paa Kommunehospitalerne; men skulde man gøre dette i Aarhus, vilde det koste langt mere, idet den daglige Udgift paa De gamles Hjem kun var 3,21 Kr., og en stor Del heraf refunderedes af Staten. Naar det kunde

gøres saa billigt, skyldtes det i første Række, at Funktionærerne forstod deres Opgave og administrerede dygtigt. Taleren vilde anbefale at tage den samlede Udvidelse i Stedet for at dele det i 2 eller 3 Tempi, for det vilde sikkert blive dyrere. Inventaret var ikke medregnet i Overslaget, idet det ikke var let at beregne, hvad det til den Tid vilde koste. Udvalget var enig om at tage Pengene paa 3 Aar, men om de skulde tages ved Laan eller udskrives paa Budgettet maatte jo Budgetudvalget tage Stilling til. Taleren vilde dog pege paa, at Alderdomsudvalget i de sidste 3 Aar havde haft et Overskud paa sine Budgetter paa ca. 800000 Kr., og dette Forhold burde maaske ogsaa tages i Betragtning.

Formanden ønskede Sagen taget saaledes, at denne Forhandling blev en 1. Behandling uden nogen principiel Afstemning om Udvidelsesmaaden, og naar Sagen saa var forelagt Budgetudvalget, kunde der komme Forslag om den endelige Form for Udvidelsen.

Mariane Thomsen vilde varmt anbefale en Udvidelse af De gamles Hjem og kunde tiltræde saa godt som alt, hvad Udvalgets Formand havde udtalt m. H. t. Trangen. Tidspunktet kunde daarligere udskydes længere, men paa den anden Side, var Tiderne saaledes, at man bogstavelig ikke af Hensyn til Skatteborgerne turde foreslaa en saa stor Udvidelse paa een Gang. Taleren havde derfor stillet det Forslag, som gik ud paa, at man tager den mindre Halvdel først, hvilket vilde koste knap 200000 Kr. og give 45 nye Pladser foruden Funktionærværelser. Udvalgets Formand havde udtalt, at en stykkevis Udvidelse vilde blive forholdsvis dyrere. Det var rigtigt, at der skulde laves enkelte interimistiske Ting, men

det vilde kun medføre en Udgift af ialt 8—9000 Kr., hvilket var et forholdsvis lille Beløb, og det vilde indvindes ved Rentebesparelsen. Det var selvfølgelig ikke let at sige, hvor stor Trangen vilde blive efter den ny Aldersrentelov; men den af Taleren foreslaaede Udvidelse vilde i hvert Fald forøge Pladserne med $\frac{1}{3}$, og det maatte kaldes en god og forsvarlig Udvidelse i Øjeblikket. Taleren vilde af disse Grunde anbefale Mindretalsforslaget om en Udvidelse til 197650 Kr., hvoraf de 100000 Kr. allerede var opført paa indeværende Aars Budget.

M. B r a m m e r udtalte, at alle, som kendte Forholdene, var klar over, at det var paatrængende nødvendigt at skride til en Udvidelse af De gamles Hjem. Men det var ikke saa mærkeligt, naar Hjemmet var bygget for ca. 20 Aar siden, og den ny Aldersrentelov saa tilmed vilde forøge Trangen. Udvalget havde anset det for nødvendigt at holde sig til den Plan for Udvidelsen, som var givet ved Hjemmets Opførelse, og Taleren kunde for saa vidt godt slutte sig hertil, hvis Sagen skulde endelig afgøres i dette Møde, idet man saa burde følge Flertallets Forslag og tage hele Udvidelsen paa een Gang. En stykkevis Udvidelse vilde vist blive at spare paa Skillingen og lade Daleren gaa. Taleren vilde takke Borgmesteren, fordi han havde stillet Sagen saaledes, at denne Behandling skulde være en almindelig Drøftelse af Spørgsmaalet, hvorved forskellige Synspunkter kunde komme frem. Forslaget tilsigtede at danne en lukket Karré om en indre Gaard, og det kunde jo nok blive smukt ligesom den oprindelige Bygning, men paa den anden Side fik det let et noget indelukket Præg, og enkelte Stuer kunde komme til et mangle Sol og Lys.

Det nuværende Forhold, hvor Bygningen var aaben mod Vest og laa ud mod en lille Lund, var mere tiltalende. Der kunde ogsaa være Tale om at gaa over til en hel ny Plan og opføre en særlig Bygning med Facade ud mod Kirkegaardsvej, men rykket noget længere tilbage, og saa kunde man eventuelt indrette Syge- og Plejeafdeling hver i sin Bygning. Det var i hvert Fald en Tanke, som kunde overvejes, og Taleren vilde bede Stadsarkitekten udtale sig derom. Ligeledes var det et stort Gode, hvis man kunde gaa over til 1 Sengs Stuer, idet der let blev Vanskeligheder og Utilfredshed blandt Beboerne, naar to, som ikke passede sammen, skulde dele Værelse. Men i hvert Fald burde man tage en samlet Udvidelse, og da Alderdomsudvalget jo havde sparet en Del i de foregaaende Aar, burde man maaske ikke nu vise sig karrig overfor det.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at Opholdsværelserne i Sidefløjene laa mod Syd, Gaarden var 53 Alen bred, og Solen kunne skinne ind ved en Afstand mellem Fløjene paa 16 Alen, saa der var ingen Mangel paa Sol. Paa Hovedfløjen laa Sygeafdelingen i Øst og den anden Afdeling i Vest, saa de kunde faa Sol fra begge Sider.

P. P e t e r s e n fandt ikke nogen principiel Uoverensstemmelse mellem Flertal og Mindretal, idet alle var enige om, at Alderdomshjemmet skal udvides; Uenigheden drejede sig om, hvorvidt denne skulde ske paa een Gang eller successivt, og det vilde her være en naturlig Overgang at tage den stykkevise Udvidelse og foreløbig skaffe 45 ny Pladser; derfor behøvede der nødvendigvis ikke at gaa mange Aar, før Udvidelsen blev fortsat, og Taleren kunde godt tænke sig, at den næste Udvidelse vilde komme ret hurtigt. Men det kunde

ikke nægtes, at den stykkevisse Udvidelse blev en stor Besparelse, for selv om der skulde kostes for 8—9000 Kr. ekstra, vilde det indvindes mange Gange ved Renteforskellen mellem de to Summer, og der var tillige en Chance for, at det senere kunde blive billigere at bygge og montere. Det var ogsaa naturligt først at se, om Aldersrente-loven vilde foraarsage større eller mindre Trang, og det kunde man ikke vide, før den havde virket en Tid. Dr. Brammer fandt det uheldigt at lukke Bygningen mod Vest, og det var maaske rigtigt; men der havde ogsaa været en Plan fremme i Udvalget om at bygge begge Sidefløje ud og saa vente lidt med Midterpartiet; det vilde give en Del flere Pladser end efter Mindretalsforslaget og kunde muligvis lade sig realisere; men foreløbig vilde Taleren anbefale Frk. Thomsens Forslag.

H. P. Christensen havde ventet, at Udvidelsen var blevet paabegyndt i indeværende Aar, da der i Fjor bevilgedes 100000 Kr. dertil. Det havde jo i mange Aar været givet, at der skulde en Udvidelse til og kun det dyre Byggeri havde standset den; men naar det nu var udsat saa længe, var det rigtigst at tage det paa een Gang; der vilde alligevel gaa 3 Aar, før Arbejdet blev færdigt, og der var næppe Udsigt til, at det blev billigere at bygge. En stykkevis Udvidelse vilde sikkert blive dyrere end at tage det hele paa een Gang, idet der altid skulde forskellige Indretninger til, som senere igen maatte fjernes. Hvorvidt det vilde være bedre at adskille Syge- og Plejeafdelingen, vidste Taleren ikke; det vilde dog muligvis fordyre Administrationen; men saadanne Ting kunde drøftes senere. Taleren havde forstaaet Sagen saaledes, at Udvalget ønskede afgjort i Dag, hvorvidt det skulde være en samlet eller

stykkevis Udvidelse, og Taleren ansaa det ogsaa for rigtigst at faa en Afgørelse heraf først. Naar Hr. Kjeld Sørensen udtalte, at der var tre Muligheder for at fremskaffe Pengene, og i den Forbindelse pegede paa, at Alderdomsudvalget havde opsparet 800000 Kr., vilde Taleren hertil sige, at nogle Budgetter blev lagt rigeligt og andre mere karrigt, og derved gav nogle Overskud og andre Underskud; men det var Skatteyderne, som maatte betale begge Dele, og selv om et Budget var lagt saa rigeligt, at det gav et stort Overskud, berettede det ikke Udvalget til at bruge disse Penge; her maatte man regne med det samlede Beløb af alle Budgetter, og for Resten var dette Overskud jo allerede anvendt til mange andre Ting. Der kunde saa være Tale om, at man ligesom i Fjor bevilgede en Sum og fortsatte dermed, indtil hele Beløbet var budgetteret; men paa den anden Side var der her Tale om en Bygning, der skulde staa i en Menneskealder eller mere, og det var da naturligt, at ogsaa Efterkommerne kom til at betale noget af Kapitalen og Forrentningen dertil. Saa-danne Udgifter kunde næppe i Længden paalægges Budgetterne. Ellers vilde Taleren anbefale Flertallets Indstilling om den samlede Udvidelse, og de øvrige Spørgsmaal om Bygningernes Anbringelse o. s. v. kunde man senere tale om.

A n d r. C h r i s t e n s e n pointerede, at Mindretallets Forslag gik ud paa at bygge den ene Halvdel nu, og hvis det saa senere viser sig, at Tran-gen bliver særlig stor, og Forholdene gør det overkommeligt, skal den anden Halvdel bygges. Det blev altsaa 2 Tempi, og der var ingen Grund til fra den anden Side at forsøge paa at lave det om til 3 Tempi eller maaske endnu flere. Ved Afgørelsen af Spørgsmaalet var det naturligvis et Mo-

ment, som spillede ind, hvilken Trang der er til Udvidelse. Det nyttede dog ikke at henvise til, hvordan Forholdene var i andre Byer, og i hvert Fald skulde man nødig i sin Administration tage Eksempel efter Byer som Kolding og Horsens; men det maatte ogsaa her tages i Betragtning, hvad der fandtes i Byen af Hospitaler, Stiftelser o. l. Taleren tvivlede dog ikke om, at der var Trang til en vis Udvidelse; men det maatte ogsaa kaldes ganske anstændigt nu at skaffe 45 ny Pladser, og det var ikke dokumenteret, at der var Trang til at gaa videre. Der var næppe Tvivl om, at Hjemmet kunde blive fyldt, selv om man udvidede det med 110 Pladser, men derfor kunde man maaske alligevel nøjes med de 45. Endelig maatte man tage Hensyn til det økonomiske Spørgsmaal, idet Flertallets Forslag var meget dyrt, og her var tilmed ikke medregnet Inventar, som maaske vilde løbe op til ca. 100000 Kr., og en Udgift paa 600000 Kr. havde Kommunen rent ud sagt ikke Raad til. Der var ingen Mening i ved denne Lejlighed at rose sig af, at Alderdomsudvalget havde sparet 800000 Kr., for det viste kun, at Budgetterne var lagt alt for rigeligt; de skulde lægges saaledes, at de kunde holde, men ikke saaledes, at der blev sparet 2—300000 Kr. om Aaret, og desuden var disse Penge jo brugt andre Steder. Da der i Fjor blev budgetteret 100000 Kr. til Udvidelsen, fremstillede man det saaledes, at en saadan Sum gennem 3 Aar var tilstrækkelig; men det var altsaa en stor Misforstaaelse. Taleren vilde anbefale Frk. Thomsens Forslag om at nøjes med den mindre Udvidelse nu, og hvis det senere viste sig, at der var Trang til en større Udvidelse, kunde Sagen jo tages op igen.

H. P. Salling var enig med de øvrige Talere i, at en Udvidelse var nødvendig, men under de forhaandenværende Forhold kunde man indskrænke sig til at udføre Halvdelen af Projektet. Der blev sagt, at det vilde blive forholdsvis dyrere at tage det stykkevis; men denne Fordyrelse vilde langt opvejes af Besparselsen i Rente, og tilmed blev det muligvis billigere at bygge senere. En mindre Udvidelse kunde tillige gennemføres hurtigere og altsaa hurtigere afhjælpe Mangelen. Dr. Brammers Forslag om at bygge en selvstændig Bygning vilde vist blive betydelig dyrere baade i Opførelse og Drift, og Hjemmets Beliggenhed var saa udmærket, at der næppe blev Mangel paa Sol og Lys. Taleren vilde derfor anbefale at tage Udvidelsen i to Tempi.

A. Bitsch takkede for den velvillige Modtagelse, Forslaget havde faaet. Naar der var Tale om en Udvidelse af Sygeafdelingen, var Spørgsmaalet økonomisk set lige til, idet det drejede sig om, hvorvidt man skulde udvide denne eller indlægge de gamle paa Kommunehospital, og der var næppe nogen, der var i Tvivl om, hvilket der blev det billigste. Angaaende Plejeafdelingen var Sagen ogsaa saa ganske lige til. Som bekendt havde der i flere Aar været stor Boligmangel, ikke mindst i Aarhus, og det havde medført, at mange af de gamle boede daarligt og havde vanskeligt ved at finde passende Lejligheder. Man kunde godt paa Forhaand se, hvorledes Aldersrenteloven vilde virke, og den vilde gøre det endnu vanskeligere end hidtil for en Del af de gamle at klare sig, navnlig enlige Personer. Taleren vilde anbefale Flertallets Indstilling om at tage hele Udvidelsen paa een Gang, det blev for-

holdsviis billigst, og det var i høj Grad paakrævet at skaffe saa mange Pladser som muligt.

Kjeld Sørensen vilde ikke benægte, at Udvidelsen efter Mindretalsforslaget kunde tages paa to Gange, men det foreslaaede var i hvert Fald ikke Halvdelen, og hvis der ikke blev mere i sidste Omgang, fik man aldrig Huset færdigt. De Sammenligninger, Udvalget havde anstillet mellem Aarhus og andre Byer, var Bevis nok for, at Trangen til mere Plads var stor, og Udvalget erfarede det samme i Praksis hver Dag, ligesom ogsaa Dr. Brammer havde gjort samme Erfaring. Men at overbevise Hr. Overretssagføreren var vist paa Forhaand udelukket. Taleren var enig med Dr. Brammer i, at 1 Sengs Stuer var de bedste, men det blev alt for kostbart. Der havde været eksperimenteret med en selvstændig Bygning ved Siden af den gamle, men Flertallet kom til det Resultat, at man burde tage Udvidelsen paa den i sin Tid planlagte Maade. Taleren havde ikke sagt, at Alderdomsudvalget havde særlig Ret til de Beløb, der var sparet paa Budgetterne, det maatte selvfølgelig Budgetudvalget undersøge; men hvis Pengene var i Kassen, kunde de maaske bruges til dette Formaal. Taleren havde egentlig regnet med, at man i Dag kunde have afgjort, hvorvidt det skulde være den mindre eller større Udvidelse, men hvis Borgmesteren fandt det rigtigst først at sende Sagen til Budgetudvalget, kunde Taleren ogsaa gaa med dertil, men Sagen burde næppe trække alt for længe ud.

Niels Barnow syntes, at naar Hr. Kjeld Sørensen havde saa stort Hastværk, burde han gaa med til Frk. Thomsens Forslag, for det kunde gøres færdigt langt hurtigere end den fulde Udvidelse. Naar Udgiften til foreløbige Indretninger

kun var ca. 8000 Kr., var det ikke noget at regne i Sammenligning med, hvad der vilde spares, og det var derfor ikke rigtigt, at Frk. Thomsens Forslag var forholdsvis dyrere. Tilmed kunde man sikkert regne med at bygge billigere senere, idet Materialerne nok vilde gaa ned i Pris i det kommende Aar; for Øjeblikket laa de paa et Niveau, der var dobbelt saa højt som for 2 Aar siden, og det opmuntrede ikke til at forcere Byggeriet. Hr. Kjeld Sørensen var inde paa en hel ny Maade at skaffe Kapital paa, nemlig ved Overskud paa Budgetterne; men disse Udtalelser var blevet tilstrækkeligt tilbagevist af Hr. H. P. Christensen. Taleren vilde ligesom sine Gruppemedlemmer anbefale, at man af økonomiske Hensyn tager den stykkevise Udvidelse.

Marius Geertsen havde hidtil haft den Opfattelse, at Alderdomshjemmet særlig var for dem, der daarligst kunde klare sig selv, og ikke særlig for Ægtefæller. Hvis der virkelig var saa stor Trang til Udvidelse, som Hr. Kjeld Sørensen paastod, var der maaske ikke saa meget at sige til den store Udvidelse, men det var ikke tilstrækkeligt dokumenteret, at der fandtes en hel Del gamle Folk ude i Byen, som ikke kunde klare sig selv, og som alligevel maatte afvises paa Hjemmet. Det var absolut nødvendigt at økonomisere, og Taleren maatte derfor slutte sig til Mindretallets Forslag. Renteforskellen ved de to Forslag blev alene ca. 18000 Kr. aarlig, saa det vilde dække langt mere end de Ekstraudgifter, der blev ved den stykkevise Udvidelse. Ved den fulde Udvidelse blev ogsaa den daglige Drift af Hjemmet langt dyrere.

A. S n e u m kunde give Hr. H. P. Christensen Ret i, at man ikke kunde regne med et enkelt

Udvalgs Overskud paa Budgettet, men man maatte tage alle Budgetter som en Helhed, og der kunde højst blive Tale om, at Udvalget havde et moralsk Krav paa at blive honoreret af Byraadet; andet havde Hr. Kjeld Sørensen vist heller ikke ment. Den foreliggende Indstilling viste tilstrækkeligt, at der var stor Trang til Udvidelse. Maaske kunde man ikke i alle Detailler se, hvorledes Aldersrente-loven vilde virke, men der stod i dens § 5, at udenfor de fastsatte Takster kan Kommunalbestyrelsen i Sygdomstilfælde tilstaa Hospitalsbehandling og Sygepleje i Hjemmet. Navnlig den sidste Bestemmelse vil sikkert blive meget benyttet, og hvis Kommunen i stor Udstrækning skulde bekoste Sygepleje i Hjemmene, vilde det selvfølgelig blive langt dyrere end at have dem paa Alderdomshjemmet. Hr. Overretssagfører Christensen var meget betænkelig ved, hvordan man skulde skaffe Penge til Udvidelsen; men da der var Tale om Bispetorvet, var der ingen Pengemangel, og det andet Nummer i Agitationen, at skaffe Arbejde, havde man nu helt smidt bort. Den foreslaaede Plan vilde netop give en hel Del Arbejde og derved aflaste Kommunens og Hjælpekassens Budget.

Stadsarkitekt D r a i b y besvarede forskellige Forespørgsler. At bygge en ny Bygning i Stedet for at bygge til den hidtilværende kunde næppe lade sig gøre af Hensyn til Pladsforholdene, og det vilde vist blive nødvendigt at holde sig til den oprindelig foreslaaede Form, selv om en selvstændig Bygning maaske var det bedste. Det lod sig heller ikke gøre at indrette 1 Sengs Stuer i den nuværende Bygning, da Forholdet mellem Murflade og Vinduer umuliggjorde det; men i en

eventuel ny Bygning kunde der nok indrettes en Del saadanne.

M. B r a m m e r havde vedblivende den Opfattelse, at det vilde være den bedste Ordning at have Syge- og Plejeafdelingen adskilt, og det blev vist ikke synderlig dyrere. Varmeforsyningen kunde nok ske fra et enkelt Apparat. Ved at rejse en selvstændig Bygning blev der ogsaa Betingelser for yderligere Udvidelser i Fremtiden. Det var rigtigt, at Alderdomsloven stillede i Udsigt, at der kunde skaffes Sygepleje i Hjemmet, men sammenlignet med Hospitalspleje vilde det vist blive billigere, da det i Reglen var tilstrækkeligt med besøgsvis Pleje. Det var i Virkeligheden det samme som det af Taleren for flere Aar siden indbragte Forslag i Byraadet om kommunal Hjemmesygepleje.

K j e l d S ø r e n s e n bemærkede, at hvis Alderdomsudvalget havde udskrevet for lidt paa Budgetterne i de foregaaende Aar, havde det i Dag været Gæld for Kommunen. Der var altid Enighed om, at hvis der var et Underskud paa Budgettet, saa manglede Kommunen disse Penge; men saa maatte de ogsaa findes, naar der blev et Overskud. Til Hr. Geertsen vilde Taleren sige, at Udvalget gik ikke rundt i Byen og søgte Folk til Optagelse, men der fandtes lange Lister over Ansøgere, som søgte at komme paa Hjemmet; paa disse Lister kom kun meget gamle Folk, og ofte maatte de vente baade 1 og 2 Aar, før der blev Plads. Det var rigtigt, at Udvidelsen vilde give en Del Arbejde, og man maatte heller ikke glemme, at ved en forøget Indlæggelse blev der ledige Lejligheder i Byen, saa det var tillige en Slags Tilskud til Boligbyggeri.

Vald. Pedersen fandt det interessant at lægge Mærke til, at alle Medlemmerne fra den anden Side udtalte deres store Betænkelighed ved Planen og spurgte, hvor Pengene skulde komme fra. Men da der var Tale om Bispetorvet, Stadion, Mejlgade 8 o. s. v. var der ingen Betænkeligheder, og det var dog Ting, som bedre kunde vente end denne Udvidelse. Hr. Barnows Udtalelse om Prisen paa Byggematerialier var meget mærkelig, idet han sagde, at Prisen var dobbelt saa høj som for 2 Aar siden. I de sidste 2 Aar havde Arbejderne maattet aflevere 50 % af deres Arbejdsløn, og som Grund hertil anførtes Prisfaldet; men hvor var saa den af Konsul Barnow omtalte Stigning gaaet hen? Var det ikke Meningen, at Nedsættelsen af Arbejdslønnen skulde følges af en Nedsættelse i Prisen til Gavn for Forbrugerne? M. H. t. Besparelsen paa Budgetterne kunde man lige saa godt sige, at Alderdomsudvalget havde lagt sine Budgetter fuldstændig forkert, nemlig alt for stort, og det var intet Kunststykke. Taleren vilde anbefale at tage den fulde Udvidelse og, som foreslaaet af Hr. H. P. Christensen, afgøre Sagen i Dag. Trangen til en Udvidelse var meget stor, Forslaget gav en Del Arbejde, og det aflastede tillige Byens Boliger. Forhaabentlig fandt Budgetudvalget saa en Form, hvorefter Beløbet kunde tages af Laanemidler.

Formanden vilde angaaende Budgetterne sige, at der ogsaa var Udvalg, som havde haft op til 1 Mill. Kr. i Underskud paa deres Budgetter, og saa maatte man dog foretrække et Overskud.

Niels Barnow fastholdt, at baade økonomisk og praktisk set var det mest formaalstjenligt at følge Mindretallets Forslag; men Hr. Vald Pe-

dersens Udtalelser tydede som sædvanlig paa, at han alene var i Stand til at ordne det hele. Angaaende Prisen paa Trælast var Forholdet det, at Grundprisen var faldet fra det højeste Niveau til $\frac{1}{3}$ i 1920, og derfra var den nu gaaet op til det dobbelte. Hr. Vald. Pedersen kunde være overbevist om, at den Nedsættelse af Arbejdslønnen, som var sket, var kommen Forbrugerne til gode.

V a l d. P e d e r s e n svarede hertil, at Tømmeret som bekendt kom fra Sverrig, og der havde Arbejderne faaet den samme Nedsættelse i Løn paa Grund af Prisfaldet; hvorledes kunde Tømmeret saa stige stærkt i Pris her i Landet? Det var ikke en saadan Vise, man plejede at synge fra den Side, og Konsuls Barnows Udtalelse var vist ikke særlig vel funderet. Hr. Overretssagførerens Beregning af Udgiften til Inventar var sikkert meget overdreven, for man kunde nok montere for 300 Kr. pr. Seng, saa Beløbet kom næppe i Nærheden af 100000 Kr. Taleren skulde ikke komme nærmere ind paa Borgmesterens Udtalelse om et Udvalgs Underskud; men saadanne Bemærkninger burde ikke sendes ud uden Motivering og Beviser.

F o r m a n d e n fandt, at det ærede Medlem var kommet lidt for langt ud i sine Udtalelser om Alderdomsudvalgets Budget.

N i e l s B a r n o w vilde gøre Hr. Vald. Pedersen opmærksom paa, at i Foraaret 1921 var Arbejdslønnen ikke gaaet ned, saa Arbejderne kunde ikke paa dette Tidspunkt tilskrive sig Æren for Prisfaldet.

V a l d. P e d e r s e n havde troet, at Hr. Barnow kendte Februarreguleringen 1921.

A n d r. C h r i s t e n s e n havde ikke udtalt, at Inventaret vilde koste 100000 Kr.; men Taleren

havde faaet oplyst, at det nærværende Inventar havde kostet 30000 Kr., og ved en Udvidelse til omtrent det dobbelte vilde det sikkert med de nuværende Priser blive mindst 60000 Kr., altsaa stærkt henimod 100000 Kr. Hr. Sneum havde nu faaet at vide af Dr. Brammer, at Hjemmesygepleje vilde blive billigere end Ophold paa Alderdomshjemmet, og dermed faldt altsaa dette Argument til Jorden.

A. S n e u m kunde ikke erkende dette. Dr. Brammer talte vist om Hjemmesygepleje i Almindelighed; men her var Tale om gamle, svage Folk, der ikke kunde klare sig selv, og som skulde være under stadig Pleje; det vilde selvfølgelig blive langt dyrere end Opholdet paa Alderdomshjemmet.

H. P. C h r i s t e n s e n havde egentlig ikke tænkt, man kunde lade Sagen gaa til 2. Behandling uden at faa en Afgørelse af, hvilket Forslag man skulde vælge. Men da Formanden for Alderdomsudvalget ikke havde noget herimod, vilde Taleren tage sit Forslag tilbage, saaledes at hele Sagen henvistes til Budgetudvalget.

M a r i a n e T h o m s e n troede ikke, Inventariet kunde faas for 3—400 Kr. pr. Person, for her var jo ikke alene Tale om Seng, men ogsaa andet Møblement og Beklædning samt Montering af Laboratorium og Badeværelser, saa det vilde vist ikke kunde anskaffes for ret meget under 100000 Kr.

F o r m a n d e n antog, at hele Byraadet kunde gaa med til, at Sagen overgaar til 2. Behandling og henvises til Budgetudvalget, hvorfra der saa vilde komme Forslag frem angaaende at skaffe Pengene til Veje, og i hvilket Tempo Arbejdet skal udføres. Taleren nærede dog ingen Bekym-

ring for Pengespørgsmaalet, for Aarhus Kommune var saaledes stillet, at denne Udgift ikke kunde ødelægge den. Taleren vilde dog ikke med disse Udtalelser antyde noget om sin senere Stilling til Sagen.

Sagen henvistes til Budgetudvalget.

21. (J. Nr. 3¹⁸—1921). Indstilling fra Skovudvalget om **Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet.**

Overgik til 2. Behandling.

22. **Andragender om Byggedispensationer** for følgende Ejendomme:

- a. (J. Nr. 2¹⁷³—1922). Bygningsvedtægtens § 12 for Nørrealde Nr. 98.
- b. (J. Nr. 2¹⁷⁵—1922). Bygningslovens § 21 for Nørregade Nr. 18—20.
- c. (J. Nr. 2¹⁷⁶—1922). Bygningsvedtægtens § 21 for Aarhus Skibsværfts Areal ved Sydhavnen.

Anbefaledes.

23. **Andragender om Tilladelse til Udstykning** af:

- a. (J. Nr. 1⁴¹—1922). Matr. Nr. 1 fd, 1 fe, 1 fn, 1 fi og 1 fo af Markj. fra Marselisborg.
- b. (J. Nr. 1⁸⁹—1922). Matr. Nr. 110 c af Markj. i Hasle Herred.

Anbefaledes.

24. (J. Nr. 1⁴³—1922). **Andragende om Tilladelse til Sammenlægning** af Matr. Nr. 784 og 785 af Bygr. fra Marselisborg.

Anbefaledes.
